

dati zaradi svojega slaja, ampak strokovnjak, ki ga vodi samo ista želja kakor mene: kulturni razvoj našega roda potom visoko razvite moderne šole.

Tudi predmeti izven strok, skupin potrebujejo podobno vodstvo. Priznamo n. pr. potrebo telovadbe, uvedli so v najboljsem namenu sokolski sestav, toda priznamo, da je v ogromnem delu samo še — na papirju. Treba je še žive besede, doslednega strokovnjakega vodstva, ki s pomočjo učiteljstva pretvarja besede v meso. Isto je glede žen. roč. del, gospodinjstva. Kaj pomagajo vse lepe besede, vse moderne zahteve, če nima učiteljstvo res enotnega vodstva, ki ga dosledno dejansko podpira. Velikokrat spoznamo novo idejo, navdušimo se zanjo, a če smo se morebiti že nekoliko »privadili« in utrdili »lastne nazore«, so vse nove reči kmalu pozabljene in »garamo« dalje. Pravo, moderno napredovanje je zato zelo oteženo. Napredujemo res, a ta napredek je, rekel bi, samo nekaka rezultanta mladit, svežih sil, prepoojenih z novimi idejami, ki jih vsako leto pošlje učiteljstvo med naše vrste in ogromno silo v starih metodah »utrjenega« učiteljstva. Ali bi ne bilo potrebno okrepiti prvo z doslednim stikom z našim najvišjim pedagoškim zavodom?

Mislím, da bi po takem modernem načinu kmalu spravili svojo meščansko šolo na višino, ki bi bila, če že ne višja, pa vsaj taka, kakor je pri narodnih, ki so sedaj še pred nami.

Funkcije nadzorstva, ki sem jih pri instruktorjih izločil, so pa gotovo tudi potrebne. Te naj bi pa bile za celo Slovenijo združene v eni osebi. Ta uraduj zato pri Višjem šolskem svetu. Je torej strokovni uradnik, ki je podrejen Višjemu šolskemu svetu. Ker se mu ni treba pečati s pedagoškimi vprašanji, se bo tem intenzivneje mogel pečati z zunanjim razvojem šole.

S tem načinom bi se tudi izdatki za nadzorstvo ne povečali preveč. Že danes imamo štiri funkcionarje, ki so zaposleni z nadzorništvom meščanskih šol. Po tem načrtu bi bili trije instruktorji ter en nadzornik. Ker bi se ti posvetili izključno meščanski šoli, bi bila obremenitev državnega proračuna malenkostna, sicer res nekoliko večja, toda ali je modernemu in zavednemu rodu sploh mogoče štediti pri šolstvu?

Izrecno odklanjam tudi možnost, da bi instruktor mogel poleg vsega aktivno še poučevati. Idejno bi to bilo, res, a kakor si predstavljam instruktorjevo delo, zahteva to telega moža.

Zato predlagam sledeče resolucije:

I. Za vse meščanske šole v Sloveniji naj se imenuje na predlog učiteljstva za vsako strokovno skupino po en instruktor, ki v stalnem stiku z učiteljstvom vodi duševno delo in razvoj v svoji skupini po načelih in težnjah moderne dobe. O posameznem učitelju uradno ne podaja nobene sodbe. Za svoje delovanje je odgovoren kolegiu pedagoške višje šole.

Biti mora meščansko-šolski učitelj, ki je že s svojim literarnim delom dokazal večjo kapaciteto v svoji skupini.

II. Podobne instruktorje bi bilo nastaviti za telovadbo ter za specif. ženske predmete.

III. Za vse meščanske šole v Sloveniji naj se imenuje na predlog učiteljstva samo en nadzornik, ki naj ima na skrbi zunanji razvoj šole, nadzor nad delom učiteljstva z osebnim referatom.

Biti mora meščansko-šolski učitelj, ki je s svojo preteklostjo dokazal neoporečno objektivnost in energijo.

Vlado Porekar:

Počitniška potovanja.

Vsakdo izmed nas je gotovo prepričan, da je potrebno spoznavanje naše mlade države, ki se da doseči najbolje s potovanjem in proučevanjem posameznih njenih pokrajin, prebivalstva, govora, šeg in navad. V tem spoznavanju se ne zrcali samo sodobna kultura in zgodovina, temveč je v njem razvidna vsa preteklost naroda.

Mislím, da imamo baš mi učitelji za to spoznavanje čas, namreč naše vsakodnevne glavne počitnice. Ker si pa v današnjih dragih časih takih daljnih izletov ne moremo dovoljevati, bi bilo umestno, da nam izpolnjuje naše UJU v Beogradu znano vožnjo po državnih in drugih železnicah; mi sami pa, ki imamo simpatijo do tega, si lahko med seboj dajemo prenočišča.

Dobro bi bilo, da bi si ustanovili »počitniško zvezo«, ki bi zbirala nastave vseh onih, ki bi bili voljni vstopiti v ta naš krog. »Počitniške zveze« naloga bi bila, da bi nam preskrbovala tudi druge olajšave.

Tu pozivljám vse one, ki bi bili v tej zadevi sličnih ali drugih misli, da jih razložijo v »Učiteljskem Tovarisu«. Pozivljám pa tudi vse one, ki bi jim čas in razmere dopuščale, da prevzamejo čimpreje vodstvo ter začnejo delovati in razširijo organizacijo, če se ustanovi, po vsej Jugoslaviji.

Apeliram na poverjeništvu UJU v Ljubljani in na glavni odbor našega Udruženja v Beogradu, da nas podpirata v vseh naših prizadevanjih.

Polagam te besede vsemu, posebno pa mlajšemu učiteljstvu na srce!

Zadeva je nujna, čas hiti, dela pa je mnogo!

IV. ŠEGA:

K zgodovini »Učiteljskega konvikta«.

Tovariš Dimnik je podal na 26. rednem občnem zboru »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta« dne 13. februarja 1921 nekako zgodovino o početku tega, za slovensko učiteljstvo prevažnega vprašanja. Da bo pa slika jasnejša kakor jo je opisal tovariš Dimnik v 8. številki »Učiteljskega« z dne 24. februarja t. l., navajam še sledeče, kar naj služi posebno mlajši generaciji naše falange v informacijo, a starejšim pa hočem malo osvežiti spomin.

V številki 3. »Učit. Tovarisa« z dne 1. februarja 1892 piše pokojni urednik A. Žumer v listnici uredništva tov.-u J. B. na Bl. med drugim tudi to-le: »Ako bode list imel toliko naročnikov oziroma društvenih članov, da bode čez tiskarske in upravniške stroške ostajalo kaj več dohodkov, bode se s temi preostanki začel nabirati kapital za bodoči »učiteljski dom«. Ker ima torej društvo tak blag namen, pričakuje tudi, da se bodo naročniki pomnožili in tudi naročnino oziroma društvenino točno plačevali.«

O »učiteljskem domu« v tem letniku ni niti besede več dobiti.

Kot novopečeni učitelj — v starosti 21 let — sem kazal že takrat precej onega duha, ki me je in me še danes spremlja, da se mora vsaka začeta stvar tudi izpeljati, čim prej te boljše, sem pograbil ono misel, navdušil sem se še posebno, ker sem imel priliko parkrat videti »hrvatski učit. dom«, in v svoji mladeniški gorečnosti sem spisal za »Učit. Tovarisa« listek »Učiteljski dom« ter ga poslal pokojnemu Žumeru. Tov. Žumer pravi v 10. številki »Učit. Tovarisa« 1. 1893. v listnici uredništva: G. Š. v D. L.: Listek nam ugaja in je že stavljen, a sedaj ni bilo prostora Lepa hvala!

Ta moj »listek« je zagledal beli dan v 11. številki »Učit. Tovarisa« z dne 1. oktobra 1893, str. 131 pod psevdonimom »Ivan Domišljija«.

Listek je imel čudovit uspeh. Misel, izražena v »listnici uredništva« je postala mahoma meso in v 13. številki »Učit. Tovarisa« z dne 1. mal. srpana 1. 1893 berem prvi izkaz za »Učit. dom«, in sicer smo darovali: Ivan Zupanc, učitelj v Gribljah 1 K; hospitantje v Moravčah 10 K; Ivan Kuhar, učitelj v Trbovljah 2 K; Andrej Grčar, nadučitelj v Radovljici 2 K; Jožef Turk, nadučitelj v Begunjah 1 K; Ivan Šega, učitelj v Dol. Logatcu 1 K; Hinko Likar, nadučitelj v Grahovem 1 K; Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani 2 K; Andrej Žumer, nadučitelj v Ljubljani 2 K. — Denar se je naložil — kakor pravi urednik Žumer — s knjižico »Učit. dom« št. 8791 v ljubljansko hranilnico.

Ti smo bili zložili temeljni kamen in še danes se s ponosom spominjam tega »listka«, ki je pognal misel »Učit. dom« po klancu, da je nastala iz vsote 22 K v teku 30 let ogromna lavina 425.098 K 16 h

Drugo za tedanje čase naravnost sijajno zbirko, je nabralo zopet »Učiteljsko društvo logaškega okraja« danes lahko povem javno, vsled moje inicijative, pridobil sem zato tovariša Ant. Pleše-ta pobratima Hrvata, ki je navdušil zborovalce tako, da je bila mahoma nabranih 106 K na občnem zboru tega društva 6. malega travna 1. 1893 v Babinem polju.

V 15. številki tistega letnika »Učit. Tov.« lahko beremo tretji izkaz darov 42 K, — tako, da je bilo do tega dne nabranih 176 K, kar tov. urednik Žumer z ponosom poudarja.

V 16. številki, tudi tega letnika »Učit. Tovarisa« objavlja tov. Dimnik uvodnik »Učiteljski dom«.

In predno se je razbistrila zahteva ali »Učit. dom« ali »Učit. konvikt« je preteklo precej časa in tovariš Dimnik se gotovo še spominja, da smo bili v tistih časih češče dokaj »hudi«.

Sklepam z iskreno željo, da bi bil naš konvikt le prav kmalu pod streho.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

+ Seja širšega sosveta UJU, poverjeništvu Ljubljana (oži) sosvet pomnožen s predsedniki vseh okrajnih učiteljskih društev) se vrši o velikonočnih počitnicah v Ljubljani. — Dnevni red seje objavimo v prihodnji številki »Učit. Tovarisa«.

— UJU, poverjeništvu Ljubljana.

+ Društvo »Narodna Šola« bo imelo svoj občni zbor 23. marca 1921, ob 9. uri v »Učiteljski tiskarni«.

+ Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem: občni zbor bo 23. marca 1921, ob pol 10. uri v »Učiteljski tiskarni«.

Društvene vesti.

+ Kozjansko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 10. marca t. l. ob 10. uri v Kozjem po sledečem vzporedju:

1. Dopisi in društvene zadeve.
2. Poročilo o delovanju društva v preteklem letu.
3. Blagajniško poročilo.
4. »O pouku srbo-hrvaščine na slovenskih šol.« (Poročevalac Fr. Sedinec).
5. Volitve novega odbora.
6. Slučajnosti.

K polnopravni udeležbi vzhudno vabi podpredsednik.

+ Savinjsko učit. društvo zboruje v četrtek, 17. t. m. ob 2. uri pop. na Gomilskem.

Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Poročilo predsednika. 3. Društvena članarina za 1. 1921. 4. Prireditelj srbohrvatskega tečaja. 5. Predavanje tovariša Roša: »Slovenski učitelj v Cankarju«. 6. Slučajnosti. Ako bodo do tega časa potrjena nova društvena pravila, se vrši tudi občni zbor. Predsednik.

+ Učit. društvo kranjskega okraja zboruje 19. marca t. l. ob 9. uri v Kranju. Dnevni red: 1. »Jugoslovanska učiteljica«, predava Janja Miklavčičeva. 2. »Kmetijstvo kot osnova ljudskošolskemu pouku« — s posebnim ozirom na potrebo kmetijskih učil, predava Josip Lapajne. 3. Slučajnosti. Zborovanja se udeležijo odlični gostje, zato prosimo polnostrovinke udeležbe. Radl obeda se prijavite tov. Ant. Sepaherju, šol. vod. v Kranju. — Fr. Laznar, predsednik. Josip Lapajne, tajnik.

+ Društvo slovenskih učiteljic vabi svoje članice na važen sestanek v sredo 23. marca ob 10. uri dopoldne v risalnico v »Mladiki«. Dnevni red: 1. Izvledniško delovanje učiteljic. 2. Gospodinjiski tečaj. Odbor.

+ Učit. društvo za Maribor in b. o. je zborovalo dne 24. febr. v deški meščanski šoli. Predsednik tov. Humeč otvori zborovanje in pozdravi nadzornika G. Lichtenwallnerja in predavatelja prof. Družoviča.

Nato je predaval prof. Družović o smernicah ljudskošolskega pouka v petju prav stvarno in zanimivo. Omenjal je dosedanjí razvoj tega predmeta in povdarjal, da ga je prejšnja uprava namenoma zanemarjala, ker ji ni bilo dosti za umetniški moment, ki tiči v petju, še manj pa seveda za narodnostnovzgojevalni, ki je še posebno važen. Zato je bilo petje nekaj privesek drugim predmetom i popolnoma prepuščeno slučajnostim. Sedaj, ko smo se osvobodili, treba kreniti na druga poto tudi v tem oziru. Ravno pouk v petju lahko mnogo pripomore k hitrejšemu spoznanju vseh treh plemen v naši državi. Seveda se mora preustrojiti pa v narodnem jugoslovanskem duhu. Nadalje je omenjal razne metode in priporočal za nas takozvano številčno metodo, kakor jo imajo na Francoskem, Srbska in hrvaška narodna pesem mora najti pot v naše šole, naša narodna pesem pa v hrvaške in srbske. Izбира pa ni tako lahka. Zakaj srbsko-hrvaška pesem se je razvijala pod popolnoma drugimi vplivi kakor pa naša. Naši je podlaga harmonija, srbski in hrvaški pa melodija. Zato bode treba izprva jemati le take pesmi naših bratov, ki imajo za naše uho nekak harmoničen zaključek.

Zelo zanimiv in podoben je bil nastop njegovih gojencev kakih 20 dečkov in deklic, ki so pokazali, kaj more doseči učitelj, ako zna uporabljati pravo metodo. Ti malčki so pisali na tablo note in zadevali posamezne glasove, da je bilo veselje. Tako smo videli, da se tudi pri tem predmetu prav uspešno uporablja delovni princip. Na to so učenci zapeli nekaj narodnih pesmi in sicer eno srbsko, medžimursko in par hrvaških. Navzoče učiteljstvo je izrazilo g. predavatelju in njegovim malčkom z glasnim ploskanjem svojo zadovoljnost. G. profesor je omenil, da je hotel s tem svojim predavanjem samo vzbuditi zanimanje za tečaj o pouku petja, ki se priredi o počitnicah v Mariboru.

K drugi točki je poročal tovariš Tomažič glede izpremembe pravil v smislu UJU. Omenjal je, da se mu ta zadeva ne zdi tako nujna, ker so že naša sedanja pravila precej dobro prirejena v tem smislu. Izprememba pravil pa vzeame precej časa in je tako važna, da ne more prevzeti posameznik vse odgovornosti. Zato predlaga, da se izvoli odsek, ki naj izdela nova pravila in jih predloži plenumu. V ta odsek so bili voljeni: Tomažič, Grčar, Milčinski, Rakuš in Hren.

Nato je predsednik poročal o tekočih društvenih zadevah. Omenjal je sestavitev odbora in sklep odbora seje, da se pobira članarina v tej višini, kakor jo je določil oži sosvet poverjeništvu. Ker pa oži sosvet ni bil v to upravičen, raz-

di tega se nakaže povišek poverjeništvu še 12 tedaj, ko odobri ta njegov sklop delegacija. Zbirajo se člani, ki lansko leto niso redno, ali pa sploh ne, prejemali »Popotnika«, ker je organizacija dolžna skrbeti za to, da člani ne bodo trpeli gnotne škode.

Za tem je sledilo predavanje tov. Grčarja o osamosvojitvi stanovskih organizacij od političnih vplivov. Izvajal je sledeče misli:

Ako stopamo za ciljem in zgrešimo pot, se vrnemo in uberemo drugo. Nas ne sme biti sram, ako se večkrat vračamo z zgrešene poti. Stranujemo se pa ako smo stremljenje za ciljem opustili. Mi vsi še danes preveč tičimo v predvojni in vojnih razmerah, ko so bile stanovske organizacije več ali manj privesek političnim strankam. Toga se moramo enkrat za vselej odrešiti: čimprej, tem bolje. Kadar bode nas vse prešinila prava stanovska zavest, potem bodo izginili sami ob sebi ne ravno veseli pojavi, da se hoče iti pri zborovanju stanovske organizacije kar preko manjšine, ki ima drugačno politično naziranje. Prav tako imajo priprave za volitve v v. š. svet utis, kakor bi se hotelo iti preko organizacij. Potem bodo tudi izostali pojavi, da kaka organizacija postavi svoje kandidate, predsednik pa dementira v političnih listih. — Učiteljstvo ima toliko časa simpatije političnih strank, dokler te stranke podpira. Stranke pa se razvijajo, rastejo in propadajo. Ravno zgodovina našega stanu priča, kako se lahko postopa s celim stanom, ako nima prave in čiste stanovske organizacije, ampak je ta organizacija pod vplivom raznih političnih strank. Danes je sicer konstelacija taka, da smo 2 mo v splošnem lahko zadovoljni. Prav lahko pa bi bilo ravno nasprotno. Bog zna, kaj nas čaka v bodočnosti. Stanovska organizacija je predhodnica razredni. Čistimo jo ne samo na vzgoraj, ampak tudi na spodaj! Kadar pridemo skupaj smo in bomo samo učitelji in nič drugega. V člani drugega svetovnega naziranja ne glejmo in ne iščimo ničesar drugega kakor tovariša sotrpina. Končno stavi predlog, da se obrnejo pismeno na poverjeništvu kakor tudi na uredništvo »Tovarisa«, da se da nam prostora v listu tudi za stanovsko polenične članke.

O predavanju se je razpredla živahna, deloma precej ostra debata, v katero so posegli: Mašenek, Ojster, Alt, Cibic, Šupca, Tomažič in Humeč. Ko je še predavatelj repliciral na posamezna izvajanja debaterjev in končno povdarjal, da se zavedajmo, da naše plače niso nikaka nagrada, ampak trdo zaslužena plača, je bil njegov predlog sprejet soglasno.

Precej dragocenega časa je vzelo razmotrivanje glede izpremembe nadzorovalnih okrajev in oseb nadzornikov. To pa zaradi tega, ker obsega naše društvo deloma dva okraja in seveda tudi dva nadzornika. Glede izpremembe okoliš je obveljal Hrenov predlog, da ostane pri starem, ker nečemo dati povoda tovarišem na deželi, da bi mislili o nas, da silimo v mesto, kakor se je to zgodilo lansko leto, ko smo se učlanili v mestno učit. društvo. Glede izpremembe nadzornikov se je glasovalo po listkih. Okoličani so se izrekli s 25 glasovi proti 2, da ostane pri starem; mestno učiteljstvo pa z 22 proti 18 za izpremembo.

H koncu poročal predsednik Humeč o ustanovitvi organizacije meščansko šol. učiteljstva v Celju. Ker je izvoljen v novem društvu predsednik, odlaga z današnjim dnem funkcijo v našem društvu. Prav tako se je poslovila od nas zvesta in vestna delavka tovarišica Šupca. Obema se je izrekla iskrena zahvala. Zborovanje je trajalo nepretrgoma od 9— pol 13 ure.

+ Učiteljsko društvo za marenberški okraj je zborovalo dne 17. februarja 1921 v Marenbergu. Zoralo se je 25 članov in članic.

Tov. predsednik je pozdravil navzoče, zlasti še tov. Moderadorja kot zastopnika učiteljskega društva za mežiško dolino in tovarišico Rošo Kogelnikovo iz St. Janža pri Velenju ter novovstopivša člana tov. Jerico Klacer iz Ribnice in tov. Dragotina Kogelnik z Mute. Orisal je pomembnejše izpremembe na šolskem polju od zadnjega zborovanja, prečital dopise, ki so došli na vodstvo društva ter podal besedo tajniku, ki je poročal o delovanju društva. Poročilo se je vzelo v znanje.

Nato je poročal blagajnik o stanju blagajne ter njenih dohodkih in izdatkih v preteklem letu. Pregledovalcem računov sta bila izvoljena tov. Krajnik in Witzmann. Po njunem poročilu se je vzelo poročilo blagajnika v znanje, se mu podelil absolutorij in izrekla zahvala za vestno poslovanje.

Volitve predsednika in podpredsednika so se izvršile po listkih, drugih funkcionarjev in odbornikov pa z vzklikom.

Predsednikom je bil izvoljen tov. Mirko Lešnik, nadučitelj iz Marenberga, njegovim namestnikom tov. Ivan Womer, nadučitelj z Mute, tajnikom tov. Stanko Lavrič, učitelj iz Marenberga, njegovim namestnikom tov. Milka Sepe, učiteljica iz Marenberga, blagajničarjem tov. Ivan Robič, nadučitelj iz Vuhreda, njegovim namestnikom tov. Andrej Visočnik, učitelj iz Vuhreda, knjižničarjem tov. Franica Lešnik, učiteljica iz Marenberga odbornikom pa tov. Šime Viner, nadučitelj iz Vuhreda in Ulrik, Hauptman, učitelj iz Ribnice, namestnik tov. Ivan Krajnik, nadučitelj v Breznu.

Nova pravila bo po sklepih predzadnjega zborovanja sestavil odbor in jih predložil v odobrenje. Za referente za sestavo podrobnih učniš načrtov za našega okraja se določijo sledeči po-

varši: 1. za šestrazrednice nadučiti. Mirok Lesnik; 2. za petrazrednice nadučiti Ivan Womer; 3. za štirirazrednice učiti. Joško Golob; 4. za triirazrednice šol. vod. Ernest; 5. za dvorazrednice učiti. Andrej Vasočnik; 6. za enorazrednice nadučiti Ivan Krajnik. — Ti referenti se sestanejo v četrtki dne 10. marca 1921 v Brezno k posvetovanju.

Soglasno so se sklenile resolucije, v katerih se izražajo:

1. Protest radi ustavitve dnevnice po knjigovodstvu deželne vlade.

2. Protest radi odteglaja 5 odstotkov za učiteljsko zadrugo.

3. Želja, da pride kot zastopnik učitelstva v višji šolski svet tovariš, ki pozna potrebe obmejnih šolstva.

4. Želja, da se porazdelijo zastopniki učitelstva v višjem šolskem svetu tako, da bo vzet eden zastopnik iz mariborskega, drugi iz celjskega, tretji pa iz ljubljanskega okrožja.

5. Želja, da priredi, mariborsko učiteljsko društvo skupno zborovanje vseh obmejnih učiteljskih društev. Stanko Lavič, t. tajnik.

Učiteljsko društvo za mariborski š. okraj je zbralo dne 3. marca t. l. v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma ob pol 11. uri ob prav povoljni udeležbi. Predsednik, tovariš Albin Spreitzer, je otvoril zborovanje s prisrčnim nagovorom, povdarjajoč, da bo novi odbor zastavil vse svoje skromne sile za razmah našega društva. Prav prisrčno je pozdravil našega g. nadzornika in nekatero goste mestnega učiteljskega društva. Apellat je na društveni, naj redno plačujoči članarino, zakaj treba je, da društvo poravnava točno svoje denarne obveznosti napram poverjeništvu UJU. Posebno velja to za namudnikom lanskega leta. Nadalje naznanja, da je društvo sprejeto v čekovni promet. Čeki za vplačevanje udline se bodo razdelili ob koncu zborovanja. (Se je zglasilo.) Predsednik prečita nekaj dopisov, tikajočih se zelo važnih društvenih zadev. Dopis poverjeništvu UJU, ki govori o volitvi in nominiranju treh učiteljskih zastopnikov v Višji šolski svet. Društveni zbor se strinja soglasno s kandidati, ki jih je postavilo vodstvo naše organizacije. Nadalje naznanja predsednik, da se druga točka dnevnega reda spremeni v toliko, da predava g. nadzornik tokrat o osnovah za sestavo podrobnih načrtov iz zemljepisja in zgodovine. (Z odobravanjem sprejeto.) Poročilo predsednika se vzame brez debate na znanje. Kot druga točka dnevnega reda sledi predavanje g. nadzornika tovariša Lichtenwalderja o osnovah za sestavo podrobnih načrtov za zemljepisni in zgodovinski preuk. G. nadzornik nam je slikal z izredno temeljitostjo in jasnostjo sedanje postopanje pri poučevanju teh dveh važnih šolskih predmetov. Govoril je o sedaj veljavnih učnih načrtih ter prešel na opis učnih metod in učnih načrtov, ki jih stavlja moderna didaktika. Predavanje je izzvenilo v toplem aplu, naj referenti vpoštevajo moderne postulate. — Predsednik se mu iskreno zahvali za vsestranski in krasni referat. Tov. Puček želi, da priobči g. nadzornik svoj podani referat v Popotniku. Naj se tudi druga družava seznanja s temi krasnimi mislimi. Zborovalci živahno odobravajo ta predlog. Sedaj sledi referat tov. R. Knaflič o društvenih pravilih v smislu poverjeništvu UJU. Tov. Knaflič predlaga, da se začne odgoditi sestava novih društvenih pravil iz eminentnega razloga, ker je itak pričakovati v kratkem času novi društveni zakon, ki se bo sklenil po ustavotvorni skupščini. Če sestavimo sedaj nova društvena pravila, bi jih morali itak kmalu konstituirati, kar bi pomenilo v vsakem oziru potratno energije in povzročilo nepotrebne izdatke. Itak pa še ni dolgo, kar smo sprejeli sedanja pravila, ki začasno dobro odgovarjajo namenu društva. (Sprejeto.) Raznosterosti. — Tov. predsednik predlaga, da pristanejo na sedanjeke našega gospoda nadzornika, ki uživa, v kolikor je predsedniku znano, vsestransko spoštovanje in simpatije pri našem učitelstvu. Učiteljski zbor enodušno pozdravlja in akceptira predlog. Ker se nikd. v sled poznega poldneva ne oglasi več k besedi, predlaga še tov. predsednik, da predava na prihodnjem zborovanju, ki se vrši na željo draštvnikov, prvi četrtki meseca aprila, g. profesor Lruzovič o pevskem pouku v ljudski šoli. (Z odobravanjem sprejeto.) Jant Rado, tajnik.

Iz Jugoslavije.

— **Naročnikom naših listov!** V sled zvišanja cene papirja je pri zadnji seji sklenil sosvet UJU, poverjeništvu Ljubljana zvišati naročnino svojim listom za neorganizirane naročnike sledeče: »Popotnik« celoletno 60 K. »Učit. Tovariš« celoletno 80 K. »Zvonček« celoletno 40 K.

— **UJU, poverjeništvu Ljubljana.**

V pojasnilo! Glasom naredbe o sestavi višjega šolskega sveta ima ljudsko šolsko in meščanskošolsko učitelstvo skupno tri zastopnike iziroma namestnike v višjem šolskem svetu. Ker pa volit po členu 6. iste naredbe vsak upravičenec le dva zastopnika in dva namestnika, tedaj se je moralo vse volilce razdeliti v dve skupini, vsled česar je jasno, da mora biti eden član oziroma njegov namestnik skupen za vse volilce, dočim je drugi član oziroma namestnik pri vsaki skupini različen. Le na ta način nam jemogče iz

dveh ločenih skupin, katerih vsaka ima na listi dva člana in dva namestnika, dobiti skupno tri člane in tri namestnike. Druga izhoda ni, ako hočemo pred svetom disciplinirano nastopiti in kot disciplinirana organizacija doseči častno število glasov. Toliko v znanje tistim, ki nas povprašujejo, zakaj je na oklicu, ki smo ga priobčili na uvodnem mestu v zadnji številki našega glasila, eden izmed članov oziroma namestnikov skupen na obeh listah.

— **Pasivna volilna pravica državnih uradnikov.** Ustavni odbor naše konstitucije v Beogradu je sprejel pred nekaj dnevi važne ustavne določbe o narodni skupščini, med drugim tudi § 48., ki se tako-le glasi: »Politični, finančni, gozdarski in uradni agrarne reforme ne morejo kandidirati, razen ako so prenehali biti leto dni pred razpisom volitev uradniki. Ostali uradniki ne morejo kandidirati v volilnem okrožju svoje teritorialne pristojnosti. Aktivni ministri in ministri na razpoložanju, državni svetniki in vseučiliški profesorji morejo kandidirati in obdržati svoj položaj ako bi bili izvoljeni. Uradniki, ki bi bili izvoljeni, obdrže svoja prava razen prava na plače in napredovanje.« — S to novo ustavno določbo je za enkrat rešeno tudi vprašanje pasivne volilne pravice ljudsko- in meščanskošolskega učitelstva.

— **Ukinjenje nemških šol v Sloveniji.** Na sobotni seji deželne vlade se je razpravljalo o nemških nasilstvih na slovenskem prebivalstvu Koroške in o sredstvih, ki naj bi v bodoče onemogočala taka in podobna nasilstva. Kakor znano, so koroške nemške oblasti zatrlje tudi vse slovensko šolstvo ter niso sprejele v svojo službo niti enega slovenskega učitelja. Deželna vlada je na vsa ta dejstva sklenila predlagati, da se zatvori nemško gimnazijo v Ljubljani, da se ukinejo paralelke na državni gimnaziji in realki v Mariboru in da se odpravijo vse nemške manjšinske šole v Ljubljani in Mariboru, ki so postale že zaradi izida ljudskega štetja pri nas čisto nepotrebne.

— **Poštni Glasnik.** Glasilo Zveze poštinskih organizacij za Slovenijo, je priobčil v svoji 3. številki z dne 1. t. m. simpatično pisan uvodnik, v katerem se bavi z današnjim gnotnim položajem jugoslovanskega učitelstva. Člankar trdi, da je doseglo učitelstvo to svoje zboljšanje potom organizacije, katere neumorno delo naj služi drugim v zgled in posnemanje. »Vsem je še dobro znan žalosten položaj učitelstva, ki se je v njem nahajalo prav do zadnjega časa. Zaradi sramotne plače ga je zaničeval zadnji kočar v gorski vas. Trden značaj je moral biti učitelj, ki je vključu vsemu pomanjkanju, gorju in preganjanju deloval narodu v prosep. Napočila je nova doba tudi za učitelstvo. Nič več ne smejo biti teptane njegove pravice, če hočemo, da nam vzgaja zdravo mladino v zdravem narodnem duhu in jej vzbuja narodno zavest. — Učiteljska društva vseh pokrajin so se strnila v močno organizacijo in ta je dosegla enotnost v plačevanju učitelstva po vsej domovini. Zopet lep dokaz, kaj zmora vzorna organizacija. Drugi javni nameščenci, in med njimi morda tudi nekateri naši ljudje, pa primerjajo zdaj naše plače z učiteljskimi in ugotavljajo, da so učiteljske plače prevelike. Kako brezmišelnost je tako govorjenje! Mar živi učitelstvo sedaj v izobilju? Ne jemljimo mu tega, kar je doseglo, temveč pojdemo za njim. Posnemajmo ga v organiziranju. — Naše društveno življenje naj se razvije do iste stopnje, do katere je razvilo učitelstvo svojega z neumornim trudom in delom.« — To so res lepe besede. Izgovorjene na naslov vsega učitelstva! Ne priobčujemo jih v svojem glasilu morda radi samohvale, temveč zato, da pokažemo, kako drugi sodijo o našem delu. Tudi jih pišemo za tiste sicer maloštevilne člane našega stanu, ki gledajo delo naše organizacije bolj od strani; za vse te jih pišemo v namenu, da spoznajo korist naše organizacije za vso učiteljsko celokupnost. Le vkup...!

— **Ljubljenec naše mladine, pesnik Josip Stritar,** je praznoval v nedeljo, 6. t. m. 85letnico svojega rojstva. Ob tej priliki je deželna vlada za Slovenijo sklenila, da se pokloni pesniku častno čarilo v znesku 10.000 jugoslovanskih kron. Istočasno se je sklenilo naprositi prosvetno ministrstvo v Beogradu, da nakaže pesniku do smrti častno pokojnino.

— **Madžaronski duh v Prekmurju.** V Budimpešti izhaja list »Domovina« — meščanske novine za szlovenski narod, pisan sicer v ogrski slovenščini, a prepojen z madžaronskim duhom najhujše vste. — Ta list je v svoji »2. numeru« z dne 15. februarja čutil potrebo odgovoriti na članek »Razmere na prekmurških šolah«,

ki smo ga priobčili v 50. številki lanskega letnika »Učit. Tovariša«. Pisec članka v »Domovini« je brezdvomno zagrizen madžaronski učitelj, ki mu je naša Jugoslavija toliko milostna, da ga redi na svojih prsih, dočim bruha gad najhujši strup na vse kar diši po jugoslovansko. Priporočali bi temu »vogerszkemu školniku«, da stopi preko bližnje meje v svoj blaženi »Vogerski orszag«, da se tam preko izvele. Sicer pa bi bil skrajni čas, da se uredi šolske razmere v Prekmurju in da se pregleda obisti vsem tistim, ki škilijo preko meje in h katerim spada tudi Domovini članar. Takim ljudem, ki svetu oznanjajo, da »Rěcz ednoga vogerszkega školnika je več vredna, kak deset jugoslovanskih učitelov« z nadzornikom vrde in katerih vsakdanja molitev se glasi: »Jasz vörjem v gorisztanényi Vogerszkega országa«, ne sme biti mesta med nami! Člankar v »Domovini« kliče po temeljitem razčiščenju Avgijevega hleva v Prekmurju!

— **Protestirajo.** Krajni šolski svet v Smedniku je sklenil na svoji seji dne 27. pret. meseca, da vloži protest proti »Pribečevičevi naredbi, ki uvaja v šolo politiko« — kakor piše »Slovenec« z dne 2. t. m. »V šoli nima mesta niti sokolstvo niti orlovstvo. Pouk naj se vrši na verski, katoliški podlagi«, pravijo modri člani krajnega šol. sveta v Smedniku. Protest v »Slovencu« je naslovljen na višji šolski svet, ni nam pa znano, če je bila odposlana na višji šolski svet še posebej kaka protestna vloga. Želimo bi, da višja šolska oblast pouči smledniški in druge krajne šolske svete o njihovih dolžnostih, drugače bomo doživeli pri podeželskih krajnih šol. svetih, kjer prevladuje še stari šušteršičijanski zlobni duh, pravo pravca to anarhijo. — Dobesedno enak protest je odposlal na v. š. svet kraj. šol. svet v Izlakah, kar priča, da izhaja vsa gonja iz enega in istega brloga.

— **Upokojitev učitelstva.** Ministrstvo prosvete je sporazumno z ostalimi ministrstvi odredilo, da imajo odslej vsi učitelji(ice) svoje prošnje za upokojitev z vsemi potrebnimi prilagami opremljene vlagati potom svojih predpostavljanih oblasti na ministrstvo prosvete v Beogradu.

— **Višji šolski nadzornik dr. Poljanec** je dobil večmesečni dopust. Nadomestuje ga v njegovem uradu realni profesor Tavčar, kateremu je pridelen iz Maribora došli prof. Vacar. Nadzorniške posle pa bo vršil za čas Poljančeve odsotnosti predsednik višjega šolskega sveta doktor Stanko Bevk.

— **Učiteljske plače na trgovskih šolah.** Ministrstvo za trgovino in industrijo je v sporazumu s prosvetnim ministrstvom določilo, da se izenačijo plače učiteljem na trgovskih akademijah in trgovskih šolah s plačami drugih srednješolskih profesorjev.

— **Smrtina kosa.** V Splitu je umrl tov. Vekoslav Radica, bivši predsednik Saveza učiteljskih društev v Dalmaciji in učiteljskega društva za splitski okraj, v starosti 58 let. Pogreb zaslužnega tovariša se je vršil v Splitu dne 1. t. m. Blag mu spomin! — V torek 1. t. m. je preminul tov. Franc Meško, nadučitelj na Zidanem mostu. P. v. m.!

— **Predavanja o Masaryku.** V ponedeljek dne 7. t. m., na 71. rojstni dan predsednika čehoslovaške republike, je priredila »Slovanska šola« v Beogradu Masarykov dan. Po vseh šolah so se vršila predavanja o tem velikem slovanskem državniku.

— **Iz Prekmurja.** Dopisniku zadnjega članka »Iz Prekmurja«, tov. Milko Gorup, bi svetovali, da se v prihodnje bolje informira o prireditvah šolske dece v Prekmurju. Hvaležni smo mu sicer za dober nasvet, vendar smo se ravnali po njem prej kot je bil on sploh v Prekmurju. V kolikor je meni znano, se pridno prirejajo po naših šolah male šolarske prireditve v prid šolarske knjižnice. Bila je pred kratkim v Bakovcih, v Beltincih, dve v Murski Soboti na državni šoli (Vidov dan 1920 in Božičnica 1920), in še gotovo drugje vse v omenjeni namen. Sicer pa vabimo g. tovariša za 24. maj v Mursko Sobotu, da se bo na lastne oči prepričal o našem delu. T. S.

— **Nabiranje pirhov** v znae dobrodelne namene je doseglo že dosedaj nepričakovane uspehe. Do 8. t. m. je izkazalo svoje prispevke Jugoslovanski Matiči 162 šol z okroglo 44.000 kronami dohodkov. Ker pa še niso pripele od mnogih strani nabirale pole, obeta biti zbirka veliko sijajnejša. Natančni seznam izda ob zaključku Jugoslovanska Matica.

— **Ribniška šolska mladina** za Jugoslovansko Matico. V mesecih decembru in januarju je kljub prepovedi višjega šolskega sveta, ki je zabranil pobiranje

darov za Jugoslovansko Matico v priliki praznika ujedinjenja 1. decembra, nabrala mladina 108 K zanjo, in sicer na deški ljudski šoli 40 K, na deški ljudski šoli 45 K, na meščanski šoli pa 23 K. To je deloma denar nabrani 1. decembra, deloma vinarska zbirka mladine, ki ne veže svoje ljubezni na eventuelne zapovedi in prepovedi raznih birokratov. Sicer pa pokaže tudi zdaj o priliki nabiranja pirhov, da jo preveva kljub vsemu nesebična ljubezen, ki se hoče udeležiti in pokazati svetu, da ni ta mladina zadnja v Sloveniji. Le krepko dalje po začrtani poti. X.

— **Odobrena šolska knjiga.** Poverjeništvu za uk in bogočastje je odobrilo »Čitanko za meščanske šole« II. gel. Sestavil Josip Brinar. Cena broširane knjige 30 K 50 v, vezane 33 K.

— **Pirhi.** Šolarji metliške sedemrazrednice so na poziv Jugoslovanske Matice zbrali našim malim v zasedenem ozemlju za pirhe 444 K 70 h. Posnemajte! — K.—č.

— **Članarina in darila za učiteljski konvik.** Okrajni šolski nadzornik Ljudevit Stasni iz Krškega 200 K. — Računski nadsvetnik Avgust Bukovic iz Ljubljane 124 K. — Šol. vodja Alojzij Kečelj iz Ljubljane 4 K. — Čuček Helena 10 K. Fabijan Antonija 10 K, Lesnika Mihael 10 K, Lesnika Viljemina 10 K, Majhen Ivan 10 K, Premrov Jožica 10 K, Lužar Mira 10 K, Škrjanec Feliks 10 K, Želj Janko 10 K, Želj Marijana 10 K, Vrež Antonija 10 K, Matija Pergu 10 K, vsi šentlendarškega okraja v Slov. goricah. — Člani gornjegrajskega učiteljskega društva so zbrali na svojem zborovanju v Rečici 155 K. — Skupaj 603 K.

Neodrešena domovina.

— **Aneksijska slavnost v Tolminu.** V prošlavo aneksije so priredili privzdrani Lahoni v Tolminu v nedeljo dne 27. februarja veliko slavnost, na katero so vabili staro in mlado, a je kljub vsemu prizadevanju izpadla prireditve precej klavarno za nove tolminske gospodanje. Poleg uradništva so bile zlasti komandirane šole, da se udeležijo te za mater Italijo tako važne slavnosti. Od 400 šolodolžnih otrok tolminske ljudske šole jih je bilo na slavnosti navzočih okrog 50 vse drugo z odraslimi vred se je tega dne odstranilo iz Tolmina ter pustilo laško gospodo pri pogrnjenih mizah lepo v miru — samo! Na učiteljsku je imel govor vodja Lorenzoni, ki je zagrizen Lah, ter je pred učiteljskimi proslavljal novo državo, ki da je že toliko storila za Slovence — toda mesto za željenih živijo klicev, so videli gospodje vsem solze v očeh, ter slišali ihtenje in jokanje učencev in učenek, ki so jokali nad izgubo domovine, drago Slovenije!

— **Pri kulturnih pogajanjih z Italijo** je imenovan zastopnikom naše države g. Ljubo Vojnovič; pridruženih mu je več strokovnjakov tudi iz Slovenije.

— **Zahteve našega naroda v neosvobojeni domovini.** »Kmetiska in delavska zveza za Primorje« je na občnem zboru v Sv. Luciji poleg raznih gospodarskih in socialnih zahtev sprejela tudi važne politične resolucije, v katerih zahteva: 1. v uradih in na železnicah naj se nastavi naša jezika zmožni uradniki; 2. proti poitalijančenju naših krajevnih imen in pačenju naših priimkov najodločnejši protest; 3. šolstvo se naj ohrani na višini kot je bilo pred vojno; poučevanje italijanščine zlasti v krajih, kjer je je poldnevni pouk, se naj ne uvaja.

Književnost in umetnost.

Zvonček. Izšli sta pravkar prvi dve številki letnika 1921. s sledečo vsebino: 1. Janko Leban: Jugoslaviji. Pesem. 2. Fr. Rojec: Moja nevesela pomlad. Pesem. 3. Janko Leban: Dijaška. Pesem. 4. E. Gangl: Kapetan Hrnjak. Povest. 5. Sava Radič-Mirt: Panova osveta. Pesem s šestimi podobami. 6. Bistriška: Jesenska pesem. Opis. 7. C. Z.: Svoboda. Sanje. 8. Ivo Trošt: Kaznovani slovenski bratje. Povest. 9. Miroslav Kunčič: Na poljani. Pesem. 10. Ewald-Humek: Pripovedka o dvonožcu z osemnajstimi podobami. 11. Fran Vajda: Petrolejski vrelci v Medjimurju. Poučni spis. 12. Miroslav Kunčič: Zvonček. Pesem. 13. M. Hočevar: K osemdesetletnici prof. Maksa Pleteršnika. Zivljenjepis s podobo. 14. Janko Leban: Rudarjev sinček. Pesem. 15. Janko Leban: Red in snaga v vseh stvarih! Povest. 16. Janko Leban: Komar. Pesem. 17. Andrej Rapč: Ključ sreče. Pesem. 18. V. Klanšek: Misel s Kosovega. Pesem. 19. Janko Leban: Nagajivi Zdenko. Povest. 20. Janko Leban: Nagrobnica. Pesem. 21. Miroslav Kunčič: Ptički so vznemirjeni... Pesem. 22. Vam, mladi rodiljubi! Zahvala. 23. Pouk in zabava. 24. Kotiček gospoda Doropoljskega. 25. V XXII. leto! Naročajte ta naš najboljši mladinski list!

Kr. zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani je izdala doslej sledeča dela:

1. Pesmarica I. Zbirka pesmi in pevskih vaj za ljudsko šolo. Sestavil H. Družovič. Cena 5 K 50 vin.

2. Pesmarica II. Zbirka pesmi in pevskih vaj za ljudsko šolo. Sestavil H. Družovič. Cena 10 K.

3. Pesmarica III. Zbirka pesmi in pevskih vaj za ljudsko šolo. Sestavil H. Družovič. Cena 10 K.